Schuttersveld 9, 2316 XG Leiden
Postbus 558, 2300 AN Leiden
071 – 523 90 90
www.hollandrijnland.nl

IBAN: NL87BNGH0285113992
KvK: 27365539
BTW: NL813768068B01

Provincie Zuid-Holland
t.a.v. College van Gedeputeerde Staten
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Datum: 23-09-2023
Kenmerk: UIT-25-27027
Telefoon: 06-40852816
E-mail: l.van.der.pol@hollandrijnland.nl

Onderwerp: Aanvullende bestuurlijke inbreng regiogemeenten Holland Rijnland voor GS-besluit windenergie, na verschijnen concept-uitkomsten OER windenergie

Geachte college,

Middels deze brief leveren de dertien gemeenten van regio Holland Rijnland[1] graag een gezamenlijke bestuurlijke inbreng voor uw voorstel aan Provinciale Staten (PS) inzake de wijziging van het provinciale omgevingsbeleid, met name wat betreft het voornemen tot aanwijzing van nieuwe zoeklocaties voor grootschalige windenergie. Deze brief vormt een aanvulling op onze eerdere gezamenlijke brief over dit onderwerp d.d. 25 juni 2025.[2] In die brief vroegen wij u om bij de besluitvorming over nieuwe windlocaties rekening te houden met de bestaande regionale inzet, een ontwerpende aanpak, het versterken van positieve energie, een evenwichtige verdeling, de groeipotentie van zonne-energie en een zorgvuldige communicatie- en participatieaanpak. Daarnaast hebben diverse van onze colleges afzonderlijke brieven over het proces van de RES Routekaart naar uw college gestuurd.

Deze nieuwe brief is een reactie op uw brief ´Concept-uitkomsten OER Windenergie – RES Holland Rijnland´ d.d. 2 juli 2025.[3] Als gemeenten waarderen we het dat u uw concept-resultaten van het OER met ons heeft gedeeld, zodat wij hierop kunnen reageren en u onze overwegingen vooraf kan meewegen in uw besluitvorming. Dat werkt prettiger samen dan om alleen achteraf via een zienswijze te kunnen reageren

In uw brief vraagt u ons:
- om aan te geven of wij nog locaties of andere zaken missen in het OER
- wat onze overwegingen zijn bij de diverse opgenomen locaties.

[1] Alphen aan den Rijn, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten, Zoeterwoude.
[2] Ons kenmerk UIT-25-26559
[3] Uw kenmerk PZH-2025-875991589 | DOS-2015-0005387.

- om een zo concreet mogelijk overzicht van zonne-energieprojecten die tot 2030 gerealiseerd kunnen worden, zodat deze in mindering gebracht kunnen worden op de windopgave.

Hieronder gaan wij nader op deze punten in. Deze brief mag u beschouwen als een tussenstap in de bestuurlijke dialoog tussen ons als regiogemeenten en u als provincie, die we van onze kant tot aan de besluitvorming in Provinciale Staten (PS) (en daarna) willen blijven voeren. Wij verwachten in het najaar een gezamenlijke formele zienswijze te sturen, na de publicatie van het definitieve OER en het bestuurlijke ontwerpvoorstel voor nieuwe windlocaties van uw college aan PS.

Over de aanpak van uw concept-OER Windenergie
De concept-uitkomsten van uw OER Windenergie geven waardevolle informatie over de verwachte omgevingseffecten van verschillende potentiële zoeklocaties voor grootschalige windenergie. Het maakt duidelijk dat windparken voor onze leefomgeving ingrijpende ontwikkelingen zijn. De werkwijze om de milieueffecten vanuit vier alternatieven te beoordelen, de door u gehanteerde spelregels daarbij en de effectbeoordeling per alternatief kunnen wij volgen.

Wij geven in deze brief nog geen oordeel over de gevolgde werkwijze in het OER en “of er zaken missen”, zoals u vraagt. Wij vinden het lastig om *concept*-resultaten te beoordelen. Daarnaast behandelt het rapport slechts één beleidsonderwerp (grootschalige windenergie) uit de beoogde wijziging van het provinciale omgevingsbeleid, waardoor we de relatie met (wijzigingen op) andere beleidsonderwerpen op basis van dit stuk niet volledig in beeld hebben. Wij zien de leefomgeving als een samenhangend systeem waarin we, onder meer door middel van omgevingsbeleid, voortdurend verschillende belangen aan het balanceren zijn. Wij vormen ons oordeel over uw OER-werkwijze daarom graag aan de hand van de definitieve, integrale OER, en verwerken dit oordeel in onze zienswijze(s) op uw verwachte besluit in oktober.

Overwegingen over de locaties uit uw concept-uitkomsten OER Windenergie
Hieronder gaan wij in op onze overwegingen bij de als ´technisch best beoordeelde locaties´ uit uw concept-stuk, concreet de locaties die u IA.01.HR, IA.02.HR, IA.03.HR, IA.04.HR en IA.05.HR/MH noemt, vanaf pagina 34. Wij geven hieronder per locatie onze belangrijkste overwegingen daarbij.

IA.01.HR	Kaag & Braassem, tussen Leimuiden, Langeraar en Rijnsaterwoude	*Gemeente Kaag en Braassem stelt:* *- Onacceptabel en onwenselijk dat er wordt gesuggereerd dat er 9, 12 of 21 windturbines mogelijk zijn in één gemeente.* *- De criteria van de provincie van een minimale afstand van 5 kilometer tussen windopstellingen wordt hier niet gehanteerd.* *- Lokaal vastgesteld om één van de zoeklocaties langs de N207 verder te onderzoeken, met een voorkeur om verkenning te starten bij het zuidelijke gebied.* *- Daar waar tot op heden de plaatsing van windturbines binnen het Groene Hart om reden van landschap, natuur en ruimtelijke kwaliteit nog volledig is uitgesloten, wordt nu gekozen voor grootschalige windlocaties in datzelfde Groene Hart*
IA.02.HR	Kaag & Braassem, tussen Woubrugge, Braassemermeer en Alphen aan den Rijn	

		- Wat hierbij extra knelt is, dat voor, door onze inwoners en bedrijven, gewenste ruimtelijke ontwikkelingen als nieuwe woningbouwlocaties of de (uitbreiding van) bedrijventerreinen uw college onverkort vast lijkt te willen houden aan het voor het Groene Hart geldende restrictieve beleid. *- Het is onlogisch en onwenselijk om meer dan de lokaal aangedragen zoeklocaties vast te stellen en/of een hoger aantal windturbines toe te wijzen dan lokaal is vastgesteld.*
IA.03.HR	Nieuwkoop, tussen Korteraar, Aarlanderveen en Nieuwkoop	*Gemeente Nieuwkoop stelt:* *1. De zoeklocatie ligt 150 meter vanaf de nieuwbouwlocatie Buytenwech Noord en heeft een te grote impact op de woningbouwontwikkeling* *2. De zoeklocatie ligt onder de aanvliegroute van Schiphol. Windturbines moeten lager zijn dan 146 meter tiphoogte. Deze turbines worden niet meer geproduceerd voor de Nederlandse markt. Alleen tweedehandse turbines lager dan 146 meter tiphoogte is een mogelijkheid. De opbrengst van deze turbines is significant minder dan de in de OER gebruikte 5,6 MW turbines met tiphoogte van 240 meter. Voor deze referentieturbines en de OER toetsing hierop geldt dat de hoogtebeperking een harde belemmering vormt (rood).* *3. De zoeklocatie ligt in en nabij weidevogelgebied. Weidevogels vermijden hoge objecten vanwege predatoren. De effecten die windturbines hebben op de weidevogels is door de provincie onvoldoende onderzocht en/of onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd in de OER, waardoor toetsing op kansrijkheid onvoldoende is (oranje kan net zo goed rood zijn).* *4. De zoeklocatie ligt vlakbij een vogelrijk Natura 2000 en NNN gebied. De verstoring die dit ten opzichte van deze beschermde gebieden kan hebben, is niet in de OER onderzocht* *5. De zoeklocatie scoort alleen groen op de variant Landschap, terwijl in het provinciale omgevingsbeleid het behoud van open landschap in het Groene Hart tot dusver één van de belangrijkste te overwegen criteria was in provinciale ruimtelijke besluitvorming. Aangezien u zelf ook al aangeeft dat deze zoeklocatie slecht scoort op de alternatieven Leefomgeving en Natuur, bevreemdt het ons dat u toch deze locatie – vanuit de OER - als één van de technisch best beoordeelde locaties beschouwd. Op basis van bovengenoemde punten is het niet meer dan logisch dat deze beoogde zoeklocatie in zijn geheel vervalt.* *6. We willen u erop wijzen dat de zoeklocaties (IA.01.HR en IA.02.HR) ook impact heeft op het welzijn en gezondheid van inwoners in de aangrenzende gemeente Nieuwkoop. Aanvullend op de door de gemeente Kaag en Braassem meegegeven overwegingen, verzoeken we u dit mee te nemen in uw*

		OER-analyse alsmede de impact op de woningopgave in en rondom Langeraar
IA.04.HR	Alphen aan den Rijn en Zoeterwoude, ten zuiden van de N11, ter hoogte van Groenendijk, tussen Zoeterwoude-Rijndijk en Hazerswoude-Rijndijk.	*De gemeente Alphen aan den Rijn heeft een participatietraject uitgevoerd om de mogelijkheden met betrekking tot windturbines te onderzoeken. Het college heeft besloten om geen voorkeurslocaties in te dienen bij Provincie Zuid-Holland vanwege te weinig draagvlak.* *Zoeterwoude heeft eind 2023 en begin 2024 een lokaal participatieproces doorlopen. Onderdeel daarvan was een uitgebreide enquête waar meer dan 800 inwoners aan deelnamen. De resultaten van het participatieproces zijn daarna besproken met de gemeenteraad. Uit de resultaten van het participatieproces en de bespreking daarvan in de gemeenteraad blijkt dat er geen politieke en maatschappelijke steun is voor windturbines langs de N11 ter hoogte van de Barrepolder. Gekeken naar resultaten van ons lokale participatieproces, de zes windturbines die al op het grondgebied van Zoeterwoude staan, en het indienen van een zoeklocatie voor wind zoals gevraagd door de provincie in haar brief van april 2024, is het uiteinde van zoekgebied IA.04.HR dat grenst aan Alphen aan den Rijn geen geschikte locatie voor extra windturbines.*
IA.05.HR/MH	Alphen aan den Rijn en Bodegraven-Reeuwijk, twee aangrenzende gebieden ten zuiden van de N11, tussen Alphen en Bodegraven.	*De gemeente Alphen aan den Rijn heeft een participatietraject uitgevoerd om de mogelijkheden met betrekking tot windturbines te onderzoeken. Het college heeft besloten om geen voorkeurslocaties in te dienen bij Provincie Zuid-Holland vanwege te weinig draagvlak.*

Leiderdorp zal de eerder aangedragen locaties voor wind binnen haar gemeentegrenzen blijven onderzoeken op haalbaarheid. Noordwijk ziet de ontwikkeling van aardwarmte als compensatie voor de opgave om duurzame elektriciteit op te wekken. Ook is er in Noordwijk geen draagvlak voor windturbines.

We kunnen ons voorstellen dat uw college op meer uitgesproken steun vanuit onze gemeenten had gehoopt voor de realisatie van meer windenergie in de onze regio, conform onze gezamenlijke RES 1.0. De huidige lokale maatschappelijke en politieke situatie rondom windturbines in het algemeen én de specifieke als best beoordeelde locaties in het OER maakt dat voor ons bestuurlijk op dit moment echter niet mogelijk.

Verwachte realisatie zonne-energie in de regio tot en met 2030
U vraagt een overzicht van de verwachte realisatie van zonne-energie in Holland Rijnland tot en met 2030. Daarvoor kijken we eerst naar de al gerealiseerde zonnestroom in de regio. Volgens de nationale Klimaatmonitor is er tot en met 2024 1.631 TJ aan jaarlijkse productie van zonnestroom gerealiseerd. Dit staat gelijk aan **0,45 TWh**. Dat zijn kleinschalige en grootschalige installaties bij elkaar opgeteld. De verhouding is ongeveer 37% stroom van grote zonpv-systemen en 63% van kleine (met name zon op woningen).

Van de grote systemen is 92% zon-op-dak en 8% een veld- of wateropstelling. De groei van stroomproductie van grote systemen was gemiddeld 27% in de laatste 5 jaar en van kleine gemiddeld 32%.

Om vervolgens een inschatting te kunnen maken van de te verwachten zonne-energie in 2030, moeten we een onderbouwde voorspelling doen. De verwachting van experts is dat de groei van zonnestroom zal afvlakken ten opzichte van voorgaande jaren, onder invloed van de afbouw van de salderingsregeling, netcongestie, terugleverkosten en lagere terugleververgoedingen, beperkingen in SDE++-subsidies en toenemende fysieke beperkingen bij daken en locaties. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) schat de totale landelijke groei van zonnestroom voor de jaren '24-'26 op gemiddeld 11% per jaar.[4] PBL schetst in de Klimaat- en Energieverkenning de jaarlijkse landelijke groei van zonnestroom tot en met 2030 op iets minder dan 9%.[5] Dat is beide dus veel lager dan de tot nu toe gerealiseerde groei in Holland Rijnland. Als we op basis van de groeiverwachting van 11% de gerealiseerde zonnestroom in regio Holland Rijnland extrapoleren, dan zou deze eind 2030 uitkomen rond de **0,84 TWh.**[6]
Dit is een grote hoeveelheid zonne-energie. Wij realiseren ons dat dit leidt tot grote pieken en dalen, die zonder mitigerende maatregelen voor de stabiliteit en efficiëntie van het energiesysteem onwenselijk zijn, zoals de regionale netbeheerders recent gezamenlijk ook schreven aan Provinciale Staten.[7]

Correctie autonome groei kleine zonpv-systemen
In het Klimaatakkoord hebben de ondertekende partijen afgesproken dat 7 TWh stroomproductie van kleine zonpv-systemen als autonome groei wordt gezien en daarom *niet* meegerekend mag worden bij de realisatie van de RES-doelen. Voor Holland Rijnland betekent deze afspraak dat we naar verwachting zo'n 24% van de totale zonproductie niet mogen meetellen voor de RES-realisatie. 76% van de totale zonne-opwek is dus *wel* toerekenbaar aan de RES'en. Dit staat gelijk aan **0,62 TWh**.

Resterende opwekopgave
Het huidige RES-bod van Holland Rijnland is 1,14 TWh. De bestaande windturbines in de regio produceren jaarlijks 0,05 TWh. We verwachten 0,62 TWh (aan de RES toerekenbare) zonnestroom in 2030. Dat maakt de resterende opwekopgave in 2030 (volgens het huidige RES-bod) zo'n **0,47 TWh**, oftewel 41% van het huidige bod. Dit staat gelijk aan ruim 26 grote windturbines van 5 MW.

Herijking van het opwekbod van RES Holland Rijnland is nodig
U concludeert in de concept-resultaten dat het minimaal benodigde aantal van 67 aanvullende turbines in álle alternatieven onhaalbaar blijkt, voor de drie door u in het OER meegenomen RES'en (Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden).[8] Ruimtelijk kunnen de volgens u benodigde aantallen turbines in Holland Rijnland niet worden ingepast om het RES-bod te halen.

---

[4] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/10/22/monitor-zon-pv-2024
[5] https://www.pbl.nl/publicaties/klimaat-en-energieverkenning-2024
[6] $1{,}11^6$ x 0,45 TWh in 2024 = 0,84 TWh in 2030. NB: Hieronder ligt geen uitgebreide geografische analyse van het feitelijk nog beschikbare dak- en restruimteoppervlak in de regio. Volgens de Klimaatmonitor is er in de regio 884 hectare potentie voor aanvullende zonpv met één belemmering, op daken en parkeerplaatsen. Dit is voldoende ruimte voor ruim 1 TWh zonnestroom per jaar. Zo´n 40% van deze ruimte zou nodig zijn voor bovenstaande berekening.
[7] Liander, Stedin, Westland Infra, *'Brief aan PS-commissie Energie betreft Nieuwe zoekgebieden windlocaties'*, 2 september 2025
[8] Alternatief Landschap komt uit op 58 turbines, alternatief Natuur op 50 en alternatief Leefomgeving op 25 turbines, opgeteld in de drie regio's.

Uit onze lokale processen blijkt duidelijk dat er op dit moment sowieso onvoldoende maatschappelijk en politiek draagvlak is om dergelijke aantallen windturbines in Holland Rijnland te plaatsen. We hebben in onze vorige brief al aangegeven dat het plaatsen van meer dan 80% van de RES-opgave in de oostelijke helft van onze regio in onze ogen niet realistisch en onwenselijk is. En dat wij een integrale en ontwerpende aanpak willen volgen, waarbij landschapskwaliteit, duurzame opwek, economie en natuur in samenhang worden beschouwd. Dit zien wij in de huidige werkwijze van de provincie nog onvoldoende terug. Vanuit deze constateringen trekken wij de conclusie dat het tijd is voor herijking van ons gezamenlijke RES-bod voor opwekking van hernieuwbare elektriciteit.

Het komen tot een nieuw RES-bod vraagt om een zorgvuldig proces, waarin we beschikbare onderzoeken (waaronder het OER) goed meewegen en met een brede vertegenwoordiging van onze samenleving integraal vooruitkijken naar de ontwikkeling van het gehele regionale energiesysteem, waaronder (aard)warmte en mobiliteit, de toekomstige ruimtelijke en economische inrichting, de leefbaarheid en de kwaliteit van het landschap en de natuur. Daarvoor zijn, bijvoorbeeld in de vorm van omgevingsvisies, al veel bouwstenen beschikbaar. Breed draagvlak is noodzakelijk om tot realisatie te kunnen komen. Daarvoor is ook een betere borging van lokaal of regionaal eigendom van de opwek van hernieuwbare energie wenselijk. We zouden het herijkingsproces op korte termijn kunnen opstarten, zodat na de gemeenteraadsverkiezingen de nieuwe gemeentebesturen en - raden hier besluiten over kunnen nemen.

Meer duidelijkheid over “actieve communicatie en participatie”
In uw laatste brief geeft u aan dat “actieve communicatie en participatie” vanuit de provincie start na besluitvorming in uw college over de ontwerp herziening. Een deel van de regiogemeenten hecht eraan om op korte termijn van u te horen wat uw concrete voornemens zijn op dit gebied en gaan hierover graag met u in gesprek. In meerdere gemeenten zijn er recentelijk al communicatie- en participatietrajecten doorlopen over windenergie. Het is voor onze inwoners belangrijk dat hier door de provincie voldoende op wordt ingespeeld, zeker waar het zou gaan om provinciale plannen waar in onze gemeenten geen draagvlak voor is.

Wij wensen uw wijsheid bij uw besluit en verzoeken u om deze brief te delen met Provinciale Staten.

Met vriendelijke groet,
namens de colleges van de dertien gemeenten van Holland Rijnland,

Mevrouw Y. Van Delft
Wethouder van Leiden
Bestuurlijke voorzitter RES Holland Rijnland